

TBMM

(S. Sayısı: 558)

Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/581)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1554/1900

01/5/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 28/4/2008 tarihinde kararlaştırılan "Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

Ülkemiz ve Arap devletleri arasında tarihi, coğrafi, kültürel bağlar ve yaygın karşılıklı etkileşim mevcuttur. Türkiye ve Arap devletleri komşu oldukları bölgede aynı tehditlerle karşı karşıya kalmakta, ortak fırsat ve hedefleri paylaşmaktadırlar. Bu çerçevede, Türkiye ve Arap Devletleri Ligi arasındaki ilişkiler gelişmiş, genişlemiş ve derinleşmiştir.

Özellikle son dönemde Türk-Arap ilişkilerini yeni bir safhaya taşımak amacıyla Türkiye ile Arap Ligi arasında çeşitli yazılı belgeler akdedilmiştir. Bahse konu belgelerden birisi de Türk Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşmasıdır. Çerçeve Anlaşması Arap Ligi ve Türkiye arasındaki ilişkilere ivme kazandırmanın yanı sıra Ortadoğu bölgesinde barış ve istikrarın tesis edilmesi yolundaki gayretleri de güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Söz konusu Anlaşma yukarıda sıralanan hedeflere ulaşılabilmesini ve günümüzdeki ve gelecekteki sorunların üstesinden gelinebilmesini teminen taraflar arasında devamlılık arz eden istişare, işbirliği ve eşgüdüm mekanizmaları kurulmasını öngörmektedir.

Bu çerçevede, siyasi ve güvenlik alanında yılda en az bir kere olmak üzere Arap Dörtlüsü Dışişleri Bakanları'nın, Arap Ligi Genel Sekreterinin ve Dışişleri Bakanımızın katılımıyla üst düzeyli yönlendirme toplantısı yapılması, ayrıca Bakanlar Toplantısı öncesinde anılan toplantıya hazırlık amacıyla yüksek düzeyli memurların bir araya gelmeleri öngörülmektedir. Öte yandan, Çerçeve Anlaşma ile ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda da düzenli aralıklarla Bakanlar ve uzmanlar seviyesinde toplantılar yapılması da hükme bağlanmaktadır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No.: 1/581

Karar No.: 83

18 Ekim 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 1/5/2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 12/5/2008 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 7/10/2010 tarihli 16 ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde Anlaşma ile taraflar arasında istişare, işbirliği ve eşgüdüm mekanizmalarının kurulması amaçlanmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Ülkemizin Arap dünyasıyla ve Arap Ligiyle esasen çok yoğun ilişkilerinin mevcut olduğu,
- Türkiye'nin çok yönlü dış politikadaki nüfuz ve konumu gereği söz konusu Anlaşmanın önemli olduğu,

- Arap Ligi'nin Türkiye'de temsilciliğinin bulunduğu, ilişkilerin hukuki zemine oturtulması açısından Anlaşmanın imzalanmasında fayda mülhaza edildiği,
ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Kütahya Milletvekili Hüseyin Tuğcu ve Mardin Milletvekili Gönül Bekin Şahkulubey'in Komisyon raporu üzerine özel sözcü olarak atanması Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>H. Murat Mercan</i>	<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Metin Yılmaz</i>
Eskişehir	Karabük	Bolu
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Pazarıcı</i>	<i>Canan Arıtman</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>
Balıkesir	İzmir	Kırşehir
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Tuğcu</i>	<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>
Kütahya	Malatya	Mardin
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Ergun</i>	<i>Şaban Dişli</i>	<i>Necip Taylan</i>
Muğla	Sakarya	Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRK-ARAP İŞBİRLİĞİ FORUMU ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 2 Kasım 2007 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRK-ARAP İŞBİRLİĞİ FORUMU ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

M. Başesgioğlu

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Milli Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

F. Çelik

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Milli Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

Türk-Arap İşbirliği Forumu Çerçeve Anlaşması

Türkiye Cumhuriyeti adına Dışişleri Bakanlığı ve Arap Devletleri Ligi - bundan böyle Taraflar olarak adlandırılacaktır - aşağıdaki hususları kabul ederler:

- Türkiye ve Arap ülkeleri kökleri tarihin derinliklerinde yatan, coğrafi ve kültürel ilişkiler bağıyla birbirlerine güçlü biçimde kenetlenmiştir. Bu güçlü bağların bilincinde olarak, Türkiye ve Arap Devletleri Ligi geçen yıllar boyunca ilişkilerini geliştirmiş, genişletmiş ve derinleştirmiştir.
- Günümüzde Türk-Arap ilişkilerini yeni bir safhaya taşıyan, ortak mirastan daha fazlasıdır.
- Türkiye ve Arap devletleri, komşu oldukları bölgede aynı tehditlerle karşı karşıya kalmakta, ortak fırsat ve hedefleri paylaşmaktadırlar.
- Günümüzdeki ve gelecekteki sorunların üstesinden gelinebilmesi için taraflar arasında giderek artan ve devamlılık arzeden istişare, işbirliği ve eşgüdümüne ihtiyaç vardır.
- Türkiye ve Arap devletleri, Ortadoğu bölgesi ve ötesinde barış, istikrar, güvenlik ve refahın temini ve muhafazasını amaçlayan ortak bir vizyonu paylaşmaktadırlar.
- Taraflar, Ortadoğu'nun bir güvenlik ve istikrar havzasına dönüşmesi için gelecek için ortak bir vizyon, sorumluluk duygusu, müşterek irade, diyalog ve uzlaşmaya gerek bulunduğuna inanmaktadırlar. Ülkeler kendilerini güvende hissetmeli, bölge halklarına umut aşılanmalı, bireylerin sosyal ve ekonomik refahı sağlanmalıdır.
- Taraflar, farklı dinler ve kültürler arasında fay hatları yaratılmasına yönelik çabalara karşı sağlam bir duruş sergilemek ve medeniyetler ittifakı ile kültürlerin birarada yaşaması anlayışının güçlendirilmesi için çalışmak doğrultusundaki kararlılıklarını teyit ederler.
- Türkiye ve Arap devletleri, terörizm ve aşırılığın insanlığa yönelik ortak bir tehdit oluşturduğu gerçeğini kabul ve terörizmin hiçbir din,

ırk veya etnik grupla özdeşleştirilemeyeceğini teyit ederler. Türkiye ve Arap devletleri, kökeni ve yeri ne olursa olsun, terörizmle azimle ve ayırım gözetmeksizin mücadele etme kararlılıklarını beyan ederler.

- Türkiye ve Arap devletleri, sınırların ihlal edilemezliği, toprak bütünlüğü ve siyasi birliğe saygı ve içişlerine karışmama ilkelerine güçlü biçimde bağlı olduklarını yinelerler.
- Arap Devletleri Ligi Konseyi, 6/9/2006 tarihinde, siyasi istişare, ekonomik ve kalkınma işbirliğini öngören kapsamlı bir çerçevede işbirliği için Türk-Arap Forumu'nun tesisini memnuniyetle karşılayan 6693 sayılı kararı kabul etmiştir. Bu kararla, Forum'un hedef ve mekanizmalarını belirlemek amacıyla Türkiye'yle temas ve istişarelerde bulunulması ihtiyacı vurgulanmıştır. Forum aynı zamanda, İslam kültür ve medeniyetinin insanlığın genel mirasına ve dünya uygarlığını zenginleştiren değerlere yaptığı katkılar ve bu bağlamda oynadığı rolü genişliğine çıkartmak amacıyla ahenkli bir kültürel çalışma zemini teşkil edecektir.
- Forum ayrıca, siyasi ve güvenlik, ekonomik, kültürel, sosyal kalkınma ve Medeniyetler İttifakı Girişimi dahil Tarafların ilgi duyduğu her alandaki konuları kapsayacaktır. Forum'dan azami faydanın alınabilmesi amacıyla uygun çalışma metotları ve mekanizmalar tesis edilecektir.
- Forum kapsamında ortaya konulan çabalar, Birleşmiş Milletler Şartı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Arap Devletleri Ligi Şartı ve uluslararası hukukla uyum içinde olacak, Tarafların çıkarları ve halklarının ihtiyaçlarına odaklanacaktır.
- Bu hususlar ışığında, Türkiye ve Arap Devletleri Ligi, işbirliği için Türk-Arap Forumu'nu tesis etmek suretiyle ilişkilerini kurumsal bir temele oturtmayı kararlaştırmışlardır.

Taraflar, aşağıda kayıtlı Görev Yönergelerini dikkate alarak,

1. Arap Devletleri Ligi Konseyi'nin 6/9/2006 tarih ve 6693 sayılı kararı ile 4/3/2007 tarih ve 6752 sayılı kararı;
2. Arap Devletleri Ligi Genel Sekreteri Ekselansları Amre Moussa'nın Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ekselansları Abdullah Gül'e muhatap 12/10/2006 tarihli mektubu;

3. Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı ile Arap Devletleri Ligi Genel Sekreterliği arasında New York'ta 22/9/2004 tarihinde imzalanan Mutabakat Muhtırası;

4. Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı ile Arap Devletleri Ligi Genel Sekreteri arasında Arap Devletleri Ligi Genel Sekreterliği'nde yapılan toplantı;

5. Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı'nın Türkiye'nin Arap Devletleri Ligi'yle işbirliğine atfettiği önemi ve bu işbirliğinin Türk-Arap Forumu'nun kurulması suretiyle kurumsallaştırılması gerektiğine olan inancını vurguladığı, Arap Devletleri Ligi Konseyi'nde 4/3/2007 tarihinde yaptığı konuşma,

Aşağıdaki alanlarda, müteakiben belirtilen mekanizmalar vasıtasıyla karşılıklı işbirliğini geliştirmeyi kararlaştırmışlardır.

(A)İşbirliği Alanları:

- i) Siyasi ve güvenlik alanlarında işbirliği.
- ii) Yatırım, ticaret, maliye, turizm, enerji, su, çevre ve bilgi teknolojisini de kapsayacak şekilde ekonomik alanda işbirliği.
- iii) Kültürel alanda işbirliği.
- iv) Sosyal kalkınma alanında işbirliği.
- v) Medeniyetler İttifakı Girişimi'nin güçlendirilmesi için işbirliği.

(B)Forum'un Mekanizmaları:

- i) Siyasi ve Güvenlik Alanları:
  - Forum'un hedeflerine ulaşılması ve bu hedeflerin takibi amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanı ve Arap Dörtlüsü + Arap Devletleri Ligi arasında Bakanlar düzeyinde her yıl bir kez toplantı yapılacaktır. İhtiyaç halinde ilave toplantılar düzenlenebilecektir.
  - Bakanlar toplantısına sunulacak ortak bildiri, gündem ve konular üzerinde çalışılması ve taslaklarının

hazırlanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı ve Arap Devletleri Ligi tarafından bir Yüksek Düzeyli Memurlar Komitesi oluşturulacaktır.

ii) Ekonomik Alan:

- Ekonomik konularda işbirliği alanları ve önceliklerin tanımlanması için çalışma yapmak amacıyla uzmanlar düzeyinde iki yılda bir toplantı düzenlenecektir.
- Uzmanlar toplantısının sonuçları, Türkiye ve Arap Dörtlüsü arasında, Arap Devletleri Ligi Ekonomik İşler Genel Sekreter Yardımcısının da katılımıyla daha sonra düzenlenecek Bakanlar toplantısına sunulacaktır. Bakanlar toplantıları Türkiye'den ve her üye Arap Devleti'nden katılım arzu eden tüm ilgili Bakanlara açık olacaktır.

iii) Kültürel Alan:

- Kültürel konularda işbirliği alanları ve önceliklerin tanımlanması için çalışma yapmak amacıyla uzmanlar düzeyinde iki yılda bir toplantı düzenlenecektir.
- Uzmanlar toplantısının sonuçları, Türkiye ve Arap Dörtlüsü arasında Arap Devletleri Ligi Sosyal İşler Genel Sekreter Yardımcısının da katılımıyla daha sonra düzenlenecek Bakanlar toplantısına sunulacaktır. Bakanlar toplantıları Türkiye'den ve her üye Arap Devleti'nden katılım arzu eden tüm ilgili Bakanlara açık olacaktır.

iv) Sosyal Kalkınma Alanı:

- Sosyal kalkınma konularında işbirliği alanları ve önceliklerin tanımlanması için çalışma yapmak amacıyla uzmanlar düzeyinde iki yılda bir toplantı düzenlenecektir.
- Uzmanlar toplantısının sonuçları, Türkiye ve Arap Dörtlüsü arasında, Arap Devletleri Ligi Sosyal İşler Genel Sekreter Yardımcısının da katılımıyla daha

sonra düzenlenecek Bakanlar toplantısına sunulacaktır. Bakanlar toplantıları Türkiye'den ve her üye Arap Devleti'nden katılım arzu eden tüm ilgili Bakanlara açık olacaktır.

v) Medeniyetler İttifakı Girişimi'nin Güçlendirilmesi:

- Medeniyetler İttifakı Girişimi'nin uygulanması ve güçlendirilmesi amacına dönük yıllık toplantıların düzenlenmesi için gerekli hazırlıkları gerçekleştirmek üzere Ortak Uzmanlar Komisyonu kurulacaktır.
- Uzmanlar toplantısının sonuçları, Türkiye ve Arap Dörtlüsü arasında, Arap Devletleri Ligi Siyasi İşler Genel Sekreter Yardımcısının da katılımıyla daha sonra düzenlenecek Bakanlar toplantısına sunulacaktır. Bakanlar toplantıları Türkiye'den ve her üye Arap Devleti'nden katılım arzu eden tüm ilgili Bakanlara açık olacaktır.

Tüm Uzmanlar, Yüksek Düzeyli Memurlar ve Bakanlar toplantıları dönüşümlü olarak evsahibi tarafın seçeceği mekanlarda düzenlenecektir.

İşbu Çerçeve Anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve Arap Ligi Genel Sekreterliği'nin, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gereken yasal prosedürlerin tamamlandığını diplomatik yollardan yazılı olarak birbirlerine ilettikleri günün ertesinde yürürlüğe girecektir.

İşbu Çerçeve Anlaşma, İstanbul'da, 2/11/2007 tarihinde, tüm metinler aynı derecede geçerli olmak üzere, Türkçe, Arapça ve İngilizce üç asıl nüsha halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
adına

Ali Babacan
Dışişleri Bakanı

Arap Ligi
adına

Amre Moussa
Genel Sekreter

